

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
60 kr.

List za šolo in dom.

II. leto.

V Celji, 10. septembra 1881.

15. list.

O vrednosti solz.

„Molče poda desnico jej k slovesu
Solze stojijo v vsakem mu očesu.“

Fr. Preširen.

Sklepa se v navadnem življenji, da človek o tem naj rajše govori, kar mu je naj bližje pri srcu. Tega tudi jaz ne dvomim. Omeniti pa vendar moram, da mene ne samo v obližji serca, ampak sploh solze nikakor in nikoli niso veselile, in da še nisem nikoli prerad na nje mislil.

Ker se jih pa posebno v naših slabih časih toliko prelije v vseh človeških stanovih, ker so tako rekoč zmiraj na dnevnem redu, zakaj bi ne smel svojih misli o njih vrednosti kratko izraziti?

Tudi nam je znano ime „solzna dolina“, ktera ima gotovo prav pomenljivo vsebino. Naj si že bo, da le solznega potoka, reke ali celo jezera kje ne najdemo; to bi bilo za nas še mnogo manj prijetno na tem svetu, stanje človeštva še bolj žalostno.

Sicer pa mora šala izostati, kedar se govori o solzah. Kdo še ni sam v globini svojega serca čutil njih resnični pomen? Kdo ni še bil živo ganjen vidé solze viseti na tripalnicah svojih sobratov, ktere so kakor kapljice nebeške rose po naravi lesketale se jednemu v tugo drugemu morebiti v tolažbo?

Malo da ne sè solzami začnemo, ž njimi škropimo in ž njimi sklenemo tudi naše zemeljsko potovanje; solze so nam zvesti spremljevalec od zibeli do groba.

Oko, zercalo naše duše, je tudi sedež solz, in kakor skozi oko lahko pogledamo globoko v notranjost človeka, tako so tudi solze lahko kažipot tje.

Bistveno so po okusu solze slana tekočina; kolikorkrat tripnemo z obervi, tolikokrat namočimo celo sprednje poveršje očes sè solzami. Tako so oči vedno snažne, bistre, in se obvarujejo pred sušenjem. Odpravi se na ta način tudi kaka smet, prah, živalica i. t. d., ktera je po naključbi padla v oko. V zunanjem gornjem boku očesnih votlin nahajajo se na obeh straneh grozdnate, solzne sleze, ktere spuščajo skozi 7 do 10 finih luknjic solze pod zgornjo tripalnico. Od tod se potisnejo po tripalnicah prek očesa tja v kot proti nosu. Tam kjer vidimo v kotu mesnate gerčice, zbirajo se v majhni globini, solznem jezeru. To jezero je seveda malo manjše kakor so navadna jezera. V to namaka v vsaki tripalnici po edna ljuknica, ktero vzlasti na

robeh spodnjih tripalnic lahko vidimo. Te lukajice serkajo solze, je spuščajo po cevih v solzni mehurček, in od tod se dalje iztekajo po solznih cevih v nosno votlino. Se te cevi zadelajo kakor n. pr. kadar imamo nahod, tedaj so vedno solzne oči, ker solze nimajo kam odtekati. Enake bolezni tudi povzročijo, da se napravijo na licu cele gerče, v katerih se solze zbirajo.

Solze, ktere mehčijo pa tudi marsiktere tuge rešijo naše serce, se prelivajo edino in vsakokrat le za notranjim duševnim upljivom. Za človeka so nekaj naravnega in, ako so opravičene, naj se jih nikakor ne sramuje. Opravičene pa niso vse, tudi jednake vrednosti vse nimajo. To pa posebno takrat, kadar niso na notranjost vtemeljene in so le spričala duševne ali telesne slabosti. Tako se nahaja mnogo otrok, kateri se jokajo, ako njim le „slok perst“ pokažeš. Čisto mali otroci se nekaj časa brez solz jokajo. Najdejo se ženske, ki se jokajo, kadar bodisi kdor koli vmerje, zboli ali onesreči, ga poznajo ali ne. Jokajo se, ako njim ne steče vse po želji, ako se njim vse prav ne vklanja, ako se k pameti opominjajo, ako hočejo koga vmehčiti. Posebno v svetem zakonu se take solze pogostoma lesketajo. So tudi ženske, ktere se po glasnem smehu hipoma ravno tako glasno jokati začnejo. Sicer pa imamo med možkimi žalibog tudi še dosti takih „babjekov.“

Ravno tako malo vrednosti imajo solze, ktere se točijo z namenom koga opehariti. To se godi večinoma pri beračih. Naletel sem večkrat na ženo, ktera me je milo jokaje edenkrat prosila „kakega daru“, češ, doma ima bolanega moža in troje majhnih, bolanih otrok, drugokrat je pod ednakim prikazom pravila od njene nesreče po ognji, tretjikat po tatvini, in vsakokrat je teklo solz, ktere bi bile že po množini lahko prav kamenito serce omehčile. In vendar ni žena imela ne posestva, ne otrok, in ne — samo ednega moža! Berači ob cestah pobožne „romarje“ čisto podobno belijo. Pa ne samo odrasli berači obeh spolov, tudi otroci, ki komaj govoriti znajo, so v tej stroki mnogokrat prav dobro izurjeni. Preden takim tvojo desnico odpreš, naj ja tudi levica ne zaostane!

Po svetu se najdejo gizdalini pod imenom „charlatan“ (mazač), ki se zamorejo z eno polovico lica smijati, z drugo pa jokati. Takih, kateri se ti za „eden krajcer“ smeji in jokajo, najdeš celo tudi med nami, vendar z eno polovico lica vsako za se, tako še vendar niso izurjeni.

Pri starih Gerkih in Rimljanih bile so posebne ženske, pri prvih „pentethria“, pri slednjih „praeifica“ ali „mulieres lamentatrices“ imenovane, ktere so černo oblečene okoli mrtvih jokale in žalovale. Kaj ko bi se danes ta navada pri nas zopet vpeljala?

Solze prilizovalcev in hinavcev so tudi brez vrednosti. Solze, ktere se pretakajo iz terdovrathnosti, razvjenosti in slabe volje, so ravno tako malo vredne. Nahajajo se pri paglavcih in nježnem spolu. Večkrat izvirajo iz razburjene duše in imajo lahko slabe nasledke. Kolikokrat ne terčita terdovratnež in svojeglavec se svojo ubogo glavo ob terdo steno! Dokler se ljudem enake baže vse po sreči steka, najdejo sicer plačilo za njihove neopravičene solze v doseglem vspehu, kadar gre pa narobe, tedaj se bridko spečejo. Slaba volja se sicer da pregnati, in z njenim begom solze posušiti, če se pa oba le preveč

vdomačita so solze take verste toliko vredne kakor deževne kaplje, ki padajo iz strehe na pekoče koprive.

Vrednost imajo solze, če se vpirajo na prave in resnične čute. Različnih posameznih čutov in strasti potrebej tu ne morem v poštev jemati. Kakor sem spredaj že omenil, na solze vsakokrat duša vpljiva. Če se otrok rani ali vdari, če pade, če se sé šibo kaznuje, povzroči mu telesna bolečina solze, se pa kaznuje z zaporom, žuganjem, propovedjo igrač in otroških vesellic, tedaj izvirajo iz notranjosti. Pri odraslih ljudeh se z malo izjemo za telesno bolečino ne pretakajo solze, tem silnejše pa za notranjo. Tu terpi tako imenovano serce ali na preobilnem veselji ali žalosti. Tudi gorečnost in navdušenje spadata sem. Mimogrede naj mi bo dovoljeno opomniti, da je to serce zopet duša, serce ki v persih bije in kri v žile potiska, je mehanični stroj; za vse solze se čisto nič ne briga.

Solze za veseljem se mnogokrat točijo. Sin, ki se verne iz tujih krajev, vojak, ki pride iz ljutega boja k svojim starišem srečno nazaj, otrok, ki se je bilo izgubilo pa zopet našlo, svidenje predragih nam starih znancev in prijateljev, prinese v veselju solze seboj. Kakor pri drugem se tudi pri tem jokanju rahločutni ženski spol in otroci odlikujejo. Več solz se pretoči za duševno bolečino. Kadar spremljamo prelubega nam sorodnika ali prijatelja na zadnji poti, kadar mu na vernih duš dan na okinčani gomili prižgemo lučice — kdo more prešteti takrat vse naše blage solze? Še celo kadar se ločimo začasno od ljudi, ktore ljubimo, ko njm stisnemo morebiti zadnjokrat roko, stopijo nam solze v oči!

Redkeje so začele postajati solze za navdušenostjo in gorečnostjo menda zato, ker so njuni provzbuditelji tudi redki. Ne vem, kje bi našli govornika kakoršnega nam predstavlja stara legenda, kateri, kakor se tu pripoveduje, besedo božjo tako navdušeno in gorečno razlaga „da s curkom solze v sivo mu brado dol teko.“

Čut, ki solze povzroči, mora biti jokajočega človeka vreden. Ravno tako se solze poštenjaka in ničvredneža ne smejo nikdar enako visoko ceniti. Verh tega se mora človek primerno obnašati stvari, ki povzroči jok. Krik in vpitje, nespametno kriljenje z rokami in enaka obnašanja se pri pametih ljudeh bolj ali manj oistro obsodijo, ter zmanjšujejo vrednost solz. Ako se žaljujoč duševni bolečini preveč vda, popade ga omedlevec, celo mertvoud, kojega nasledki so mnogokrat hitra, ali pa hirajoča smrt. Tudi se mož od ženske razločuje. Po krivdi se mu pa zaradi tega manjše sočutje pripisuje, saj vsaki sam ve, koliko terpi, in koliko britkosti tiči v njegovem notranjem, ker se jokati ne more.

Solz se celo stari junaki niso sramovali. Tako se nam n. pr. v prvem spevu v 348 in 349 verstih Ilijade pripoveduje, da se je junak Ahilej silno jokal, ko mu je Agamemnon lepo devico Brizejo vzeti zavkazal. Njegova mati, boginja Tetida, ktero je iz globočine morja poklical, se je, videča nesrečnega sina milo zajokala (v. 413). In zopet najdemo Ahileja in tovariše jokati se pri vbitem Patroklju (XIX. spev 4 in 5 v.). Koliko izgledov bi še lahko naštel!

Tudi sv. pismo ima mnogo takih prizorov. Celo Kristus sam se je jokal in, kolikor je vsaj meni znano za vsem le dvakrat; ko je šel od mrtvih budit Lazara, jokali so se judje in vmerlega sestra Marija. To je gospoda tako ganilo, da se je sam milo razjokal. Drugokrat pa se je jokal nad Jeruzalemom, ko mu je pogin prorokoval.

Konečno naj mi bo dovoljeno omeniti še tistih solz, ktere tolikrat vzvišeno ljubezen rosijo. Res je sicer, da „za dežjem solnce sije, za žalostjo veselje gre,“ res, da čas zbríše vse bolečine, pa spomin na te solze izmerje le z človekom. Nehote se vedno ponavlja lepe pesni kitica :

„Spominjam vedno solze se,
Ki za me tekla je.“

Miha Kokot.

Učne slike iz zgodovine.

Spisuje Tone Brezovnik.

(Dalje.)

XVI. Marija Terzija.

A. Njena borba za svoje dežele.

Znano je, da je Rudolf Habsburški po zmagi nad Otokarjem, češkem kralju, dal spodnjo in zgornjo Avstrijo, Štajarsko in Kranjsko svojemu sinu Albrehtu (1282). To leto je bilo srečno za Avstrijo. Habsburžani so se tekom časa skazali nad vse modre in skerbne vladarje. Ne le, da so svoje dežele na znotraj modro vladali, nego pridobili so še mnogo novih dežel. Razširili in povzdignili so popred malo in neznato Avstrijo v versto prvih držav v Evropi. Srečne so se šteli Avstrijani pod Habsburškim žezlom.

L. 1740. vmerl je cesar Karol VI. Ker ni zapustil nobenega sina, je ž njim izumerl Habsburški moški rod. Že za časa svojega življenja skerbela pa je Karol, da bi po njegovi smerti Avstrija ne prišla v tuje roke, ampak da bi njegova bistroumna in učena hči Marija Terezija postala cesarica. Ker se pa po do tedaj obstoječih postavah kaj tacega ne bi smelo zgoditi, izdal je Karol VI. posebno postavo tako zvano „pragmatično sankcijo.“ V tej postavi je bilo določeno, da se avstrijske dedne dežele ne smejo nikdar razdeliti in da imajo, če cesar nima sinov, hčere ravno ono pravico na cesarski prestol. Vse avstrijske dežele in vse druge evropske države so to postavo sprejele ter obljubile, da hočejo Marijo Terezijo, ki je bila z lotarinškim vojvodom Francem omožena, za cesarico spoznati.

Pa komaj je l. 1740 Karol VI. vmerl ter je po novi postavi Marija Terezija še ne 24 let stara vlado nastopila, že so se našli v Evropi vladarji (kralj španski, francoski, pruski in volilna kneza bavarski in saksonski) ki Mariji Tereziji niso privoščili njenih lepih dežel, ampak si jih med sebo razdeliti hoteli. Z močnimi vojskami so prihruli nad Avstrijo ter si že nekaj dežel prisvojili. Sedaj je prišel konec Avstrije, mislili so si njeni sovražniki ter se veselili. Pa to veselje jim je kmalo minilo.

Marija Terezija, akoravno še mlada, ni poguma zgubila. Zaupala je na svojo pravico in na ljubezen svojih podložnih. Obturnila se je do Ogrov. V ogerski noši, sè sveto ogersko krono na glavi, sè sabljo okoli pasa in v vsi svoji krasoti je stopila pred v Požunu zbrane ogerske magnate in velikaše. Njeno proseče oko se je svetilo v solzah. „Zapuščena od vseh.“ pravi, „ostane mi le vaša zvestoba in pogum kot edino pribežališče, kot edina pomoč. Zaupno se obrnem do vas, blagi Ogri, ter vas prosim svêta in pomoči.“ Vsi ganjeni od nesreče in navdušeni od lepote cesaričine, potegnjo Ogri sablje iz nožnic ter sukaje jih vskliknejo: „Mi vmerjemo za našo cesarico!“

In res, spolnili so svojo obljubo. V kratkem času zbrali so precejšno vojsko ter se podali nad besedolomne sovražnike. Od vseh strani so hiteli tudi drugi Avstrijani, Slovani in Nemci Mariji Tereziji na pomoč. Da si so se pogumno bojevali, se vendar sovražniki niso dali tako hitro premagati. Celih osem let je terpela vojska, a na zadnje je Marija Terezija vendar le zmagala. Vse države so jo morale za avstrijsko vladarico pripoznati. Njeni sovražniki so ostali v sramoti ter morali gledati, kako je Habsburška rodbina in ž njo Avstrija, katero so hoteli uničiti, za kar so se celih osem let vojskovali, še na dalje ostala močna, častna in cvetoča kot popred. (Dalje prih.)

Zemljepisje v ljudski šoli na podlagi domovinoslovja.

II. Praktični del.

Ogersko kraljestvo.

C. Vode.

Poglavitna reka na Ogorskem je Donava. Iz katere sosedne deželne priteka Donava? Iz katere dežele pa priteka na Avstrijsko pod Anizo? Kakošen pa je svet (zemljišče) v teh dveh deželah? Kakošen pa je kraj (okolica) skoz kateri Donava teče, ko ogersko mejo prestopi? Gorate dežele se veliko bolj vsedajo (znižujejo, nagibljejo, podavajo), nego nižave. Kako teče tedaj Donava po goratih deželah? Kako pa teče takrat, ko priteče v ogersko nižavo? Kaj pa vlačijo dereče vode na dnu seboj? (Grušec, keršje, prod). Kaj se zgodi z gruščem, če voda počasi teči začne? Kakšna bo pa struga postala, ako se grušec kupiči? Kaj bo naposled ondi nastalo? Izperva so takošni otoki pač prodnati in pesnati. Povodnje pa rušijo in plivkajo bregove ter odnašajo tako rodovitno zemljo ter jo pustijo potem verh otokov, po katerih so se počasi razlivali. S čim se bodo tedaj prodnati otoki sčasoma pokrili? Od kod neki pride, da začno na takšnih otokih takoj tudi rastline rasti? Tako nanošena zemlja je zelo rodovitna. Poglejte na zemljevid! Ali ne nareja Donava, berž ko v ogersko nižavo priteče, tudi takšnih otokov? Koliko jih najdete? Ta dva otoka zoveta se Veliki Čalokez in Mali Čalokez. Imenujejo jih tudi „Dunajski vert“. Zakaj neki? — Proti kateri strani sveta teče Donava od tod dalje? Kako se začne potem kraj spreminjati? Proti kateri strani oberne Donava svoj tek kma'lo potem? Zakaj? Velika ogerska ravnina se znižuje (pada) še

manj nege mala. Kako bode tedaj Donava po nji tekla? Kako teče med gorovjem (holmjem), koje obe ravnini loči? Kaj iz vsega tega sklepate? Glejte, morda najdete zopet kakošen otok. In res! Ta otok zove se Čepelot. Ker Donava, ko v nižavo priteče, grušec in prod po strugi razvaljuje ter ga tam tudi pušča, kakšna bode tedaj struga v daljnem teku po nižavi? Kakšne barve bo pa voda, ker se nahaja ob bregovih le rahla zemlja, kojoj Donava odnaša, obleži sčasoma na dnu struge; struga pa mora potem plitva postati. Kakšni bodo potem bregovi? Glejte, na katerem bregu leži tik Donave — od Budima naprej proti jugu — množina mest? Od kod neki to pride? Zakaj se Donava blizo slovenske meje proti vshodu oberne? Kakšno je od tod naprej levo, kakšno pa desno obrežje? Na kateri strani bodo tukaj mesta stala? Zapustivši Ogersko teče Donava še enkrat med gorovjem.

Donava je velika reka, ima obilo vode. Od kod to neki pride? Že iz Alp dobiva Donava mnogo dotokov, koji jej privajajo obilo vode. Naj veči teh dotokov se izlivajo še le na Ogerskem v Donavo. Kateri? A tudi iz ogerskega gorovja sprejema Donava obile dotoke. Iz visokih Karpatov vale se v njo Vag, Nitra in pa Gron; pozneje pa se z Donavo združi velika Tisa s pritkajočim Samošem, Kőröšem, in Marošem. Primerjajte Sisintek teku Donave. Obe reki teko počasi po nižavi; voda obeh je kalna in rumenkasta; obe kažete nizko, toraj močvirnato obrežje. Močvirja ob Tisi so v većinoma več milj široka in s tersjem obraščena, iz kojega le tu pa tam kak germič ali pa gojzdič gleda. Močvirje daja Tisi mnogo rastlinske in živalske trohladi, kojoj Tisa potem saboj vali. Kterim živalim služi takšna trohlad v živež? Katere živali se bodo torej v obilnem številu v Tisi nahajale? Kterim živalim služijo pa ribe in pa druge v lužah živeče živali v živež? Katere živali se bodo torej ob Tisinem obrežji naselile? Nahaja se tu mnogo štokelj, čapelj i. t. d. Donava, Tisa in Maroš so plovne vode in nosijo ladije. Zakaj neki? Ali je za deželo važno, če njene reke ladije nosijo? Ponavljanje!

(Konec sledi.)

Rudnistvo.

Učni poskusi ze višje oddelke ljud. šol.*)

Izdeluje T. Grah.

(Dalje.)

Danes imam tretji kamen na tabli, hočemo ga popisati.

3. Debelozernati apnik.

Popis: 1, Podoba, lice. **) Debelozernati apnik ima brezlično podobo.

2. Notranji zlog, sklad. N... Sklada je debelozernatega, in je

3. Lom neravnega, rogljastega loma.

*) Glej štev. 6. 10. in 14.

**) Vprašanje se stavi, ali iz table čita; otrok odgovarja. Če se je pa kaj pozabilo, se pomaga.

4. **Leskinbarva.** N. Debelozernati apnik je temnega leska, ter je navadno mazano bel.

5. **Raza.** N. Razo ima belo.

6. **Zveznost, terdoba.** N. Terdoba ima 3. kakor navadni apnik

7. **Teža.** N. in je skoraj tudi 3 krat (2·4) težji kakor voda.

8. **Kako se še spozna?** N. Spoznamo ga po tem, ker apnik zašumi, ako ga s kako kislino polijemo.

9. **Nahaja se.** N. Zernati apnik se nahaja kakor navadni apnik skoraj povsod, posebno veliko ga je okoli Pariza.

10. **Uporaba.** (Na novo). Ta apnik, ako ni preveč pomešan z glino in kremenčevino, se žge v živo apno, drugače pa ga obsekujejo in režejo za manj imenitne reči, kakor: podvoje, prage, korita ter za vsako drugo zidanje. (Na Nemškem je tudi ta kamen škrljastega zloga, iz katerega plošče za kamnotisk delajo.)

Na Tirolskem so nalašč mlini, da apnene kosce tega apnenca okroglo zgladijo (zgulijo) in to so vaše kroglice, ki so vam v igro. Iz kakšnega kamena so vaše kroglice? N. Da se tega prepričate, polijem eno z žvepl. kislino; kaj ste videli? N. — To le sem pa doma ožgal; postala je radi tega bolj bela in zdaj jo veržem v vodo! Kaj ste zapazili? Po teh vprašanjih (besedah) popišite zdaj debelozernati apnik! ***)

4. Drobnozernati apnik (marmor).

Popis:

1. **Podoba.** N. Drobnozernati apnik ali marmor ima brezlično podobo.

2. **Zlog.** Zloga je drobnazernatega.

3. **Lom.** Lomi se neravno.

4. **Leskinbarva.** Marmor se malo leskeče, a če je oglajen (poliran) se sveti. Barve je razne od mlečnobeke do črne. Pestrast (Farbenzeichnung) tega apnenca je tudi mnogoverstna: so žilavi, pikčasti, oblačkasti, plamenasti i. t. d. N. Ponovi! —

5. **Raza.** Marmor ima belo razo.

6. **Terdoba,** in terdoba 3.,

7. **Teža,** ter je tolikokrat težji, kakor apnik od vode (2·5).

8. **Kako se spozna.** Tudi ta soverst apnenca se spozna po tem, da zašumi, ako ga poliješ s kakšno kislino.

9. **Nahaja se.** Marmorja je mnogo in v velikih skladih manj ali več vrednega, kakor n. p. na Štajarskem (Pohorji), na Kranjskem, Primorskem, Nemškem; a posebne vrednosti in imenitosti je mlečnobeli na Laškem.

10. **Uporaba.** Med vsemi apnenci se pač marmor najbolj uporablja za mnogoverstne izdelke. Večidelj iz njega izdelujejo kamnorezci različne in prekrasne reči. Sekajo in režejo iz njega podobe, oltarje, prižnice, kropilnike,

***) Pri popisu tega apnenca bode veliko otrok kar na vprašanja odgovarjalo; če bi pa bilo potreba, se popred pove (razlaga) in potem izprašuje. Radi pičlega prostora v Potopniku bom v tem redu zdaj apnenca obravnaval, ker se obravnava že tak iz poprejšnjega vidi.

kerstne kamene, cerkvene in druge tlake, prage, grobne spominke, stopnice, podvoje, mize, stebre, mostovže in cele stavbe, palače. Iz pestrega marmorja in drugih kamenčkov delajo mozaike, to so mali kamenčki, ki se na bakrene ploščice prilepljejo in potem zbrusijo, da se svetijo. Z mozaiki pokrivajo stene, kakoršnih ima cerkev sv. Petra v Rimu največ in najlepših. —

Kakor vsak apnik, se tudi marmor lahko žge v apno. (Tudi en kosce marmora sem ožgal doma, zdaj ga pa z vodo zmočim).

Po teh na tabli zapisanih vprašanjih (besedah) boste še enkrat ponovili o marmorji za šolsko (domačo) pismeno nalogo.

Na tabli je peti kamen.

5. Kapnik.

1. **P o d o b a.** Kapnik ima brezlično podobo in

2. **Z n o t r a n j i z l o g.** je drobnnozernatega zloga, da skoraj steklenega, ter se na njem vidijo nekake rasti.

3. **L o m.** Lomi se neravno, tudi luščinasto, školjkasto.

4. **L e s k, b a r v a.** On se svetlika, ter ima nježno belo, rumeno ali rujav, včasih tudi rudečkasto barvo.

5. **R a z a.** Raze je bele.

6. **T e r d o b a.** Terdobe je 3. in je ravno tako težak kakor marmor.

7. **K a k o s e s p o z n a?** Da je kapnik apnenec se tudi spozna po tem, da zašumi in se peni ako nanj kisline vlijemo.

Da je ta apnenec kapnik, se od drugih apnencev zelo lahko po njegovem zlogu, kakor smo že slišali, spozna. Tak apnik namreč ni naenkrat tako velik postal ali zrastel, kakor ga tu vidite, ampak, kakor nam že njegovo ime pove, se je skapal počasi iz apnenčeve tvarine tako, kakor se n. p. po zimi voda, ki kaplja od strehe, sterdi v dolge sveče. Kako je nastal kapnik? Kako se kapnik pozna od drugih apnikov? N. — Kako pa se to zgodi, vam hočem povedati: Vsak kamen, naj si bode še tako terd, ga sčasoma voda sé zračnimi plini nasitena, razjé, razkroji. To razjedanje se godi pri nekterih verstah kamenov zelo počasi, tako da mi to dostikrat komaj zapazimo. A zob časa jih neprenehoma gloda in če se v nekih desetih letih znabiti le malo na njem kaj pozna, razdene ga v tisočih. Tej razjednosti so posebno apnenci podverženi, ker so mehki. Kaj kamenje razjeda? N. (Zrak, plini). Mislimo si celo gorovje samega apnenca. Kedar dežuje, popije kamen vodo, katera je nasitena ogljenčeve kisline. Voda leze zmirom globokeje in globokeje v pečine. Med to potjo pa razjeda ali razsoljuje apnenčeve pečine v nevidljive, male delce ali atome, katere le okusiti, ne pa videti zamoremo. V nižavi ali pa tudi na visočinah si napravi voda iz hriba izhod in temu pravimo vir ali studenec. (Se izpraša) Če tako vodo okusimo, zdi se nam dobra in sicer zato, ker ima v sebi razsoljen apnenec, ki vodo dela terdo. Če pa pride razsoljen apnenec v dotiko z zrakom (kislecem), sterdi ga zopet v terd kamen. Če voda po strugi dalje časa teče, zgubi radi tega ves razsoljen apnenec, ker se je vsedel na dno in voda postane brez apnenca; pravimo ji mehka voda, katera se nam zato piti gabi. Kako pride v gorovje? N. — Kaj vzame med potjo sabo? N. — Česa

je nasitena pri izviru? N. — Kako imenujemo tako vodo? Kaj zgubi voda sčasoma? N. — Zakaj? N. — Kam gre apnenec? N. — Kako pravimo vodi brez apnenca? N. — Da je apnenec res v vodi razsoljen, najdemo to tudi, če jo kuhamo posebno v kotlih. Pri kuhanji terde vode popada apnenec na dno in na stene posode (kotla), ter napravi s časoma celo škorjo, katera je za kotle zelo nevarna. (Radi tega veliko kotlov popoka, ker pod škorjo se kotel razbeli in če se na kak način škorja predere, pride voda na razbeljeno železo). Kako se še prepričamo, da je razsoljen apnik v vodi? N. — Kaj lahko povzroči? N. — Gospodinjam je treba to vedeti, posebno pa še tedaj, kedar jedila kuhajo, katera se nerada mehko skuhajo, kakor sočivje. Pri kuhi se namreč v vodi razsoljen apnenec na zernje vsede, ter jih radi tega ne morejo mehko skuhati. Kaka voda pa je za tako kuhanje boljša? N. — Zakaj? N. —

Perice tudi vedo, (ne vse) da se v potočni, mehki vodi lepši (bolj belo) pere perilo, kakor pa v terdi, studenčni, a si ne vedo tega razjasniti. Zakaj le? Glejte, v apneni vodi se mnilo ne razmoči tako dobro in se toraj perila ne prime, ter v taki vodi skoraj nič dobička ne da. Kaj si morajo perice dobro zapomniti? N. — Zakaj? N. —

In zdaj se povernemo v hrib nazaj. V marsikaterih hribih se nahajajo razpokline, votline in jame. V take podzemeljske votline tudi voda slezi in če se je cčila skozi apnenčeve sklade, nasitila se je raztopljenega apnenca. V jami pride voda z zrakom v dotiko in se združi z ogljenčevo kislino, kar povzroči, da se razsoljen apnenec sterdi. Tako se sterduje počasi apnenec v kapljah ter postane terd kot kamen (kakor ga tu vidite). Miljonov in milijonov vodenih kapljic vode pa je bilo treba, preden je popustila toliko kapnika, kakor ga jaz tu v roki deržim. Tega sem prinesel iz take votline, kjer se kapniki delajo. (Se pove, kje). Kje je bil ta kapnik? N. — Kako se je naredil? N. — Kako čudni so vendar ti apnenci! Nobeden drug kamen se zdaj več ne ustvarja, t. j. se ne dela ali raste, kakor ravno ti kapniki in vendar nimajo ne korenine ne življenja! Ko sem se jaz šolal, ter se tudi o rudninah kaj učil, vprašal me je moj tovariš, ko sva ravno gobe brala: „Kaj misliš Toma, ali kamenje raste?“ To vprašanje je bilo meni tako nepričakovano, da sem radi odgovora v veliko zadrego prišel! „Menda ne,“ mu rečem. „O da!“ mi odgovori; v našem gozdu smo pobrali vse kamenje, da smo ž njim cesto nasipali, a zdaj ga glej! Zrastli so drugi iz zemlje kakor gobe. Nasmeje mu rečem, da to pač ne more res biti, ker kamen je mrtva stvar. To se je moglo od drugod pritikati! Kako bi pa vi tovarišu odgovorili, ker se že tudi o kamenji učite? N. —

Nekteri studenci izvirajo iz zelo velike globočine, kjer je zemlja vroča, ter jih tako segreje, da vroči izvirajo. Take studence imenujemo toplice, kakoršnih imamo dosti. Kje? N. — Zakaj je njih voda vroča? N. — Tudi taki studenci naletijo na apnene sklade, ter jih v taki meri razstopijo, da, ko priteče voda na svetlo, ter shlapi, apnik kar videzno na rastlinah ali drugih rečeh, po katerih teče, popušča, katere kakor gladek led prevleče. Taki vreli so posebno v Karlovci in pri Filipo na Toskanskem, kjer razne reči kakor:

lesene križe, listje, cvetice i. t. d. s to vodo rositi pustijo, da jih prevleče apnik, ter so potem kakor bi bile okamnele, katere popotni ljudje v spomin sebo jemljejo. Tako seseden apnik se imenuje apnenasiga, katera ima dostikrat prelepe kristale. Imenuje se tudi apnenimaček, kakoršnega tu imam. (Se pokaže). Ta apneni maček je pa bolj luknjičast, ker se je mahu prijel in ga tako skamnel. Kaki studenci imajo dostikrat veliko raztopljenega apnenca? N. — Kje so taki? N. — Ktero čudno lastnost imajo? N. — Zakaj popušča ta voda toliko apnenca? N. — Česa se prijema? N. — Kaj delajo popotniki radi tega? N. — Kakor pa se ta prečudni apnenec v podzemeljski vodi razsoljen nahaja, ter se potem sterdi zopet, če pride na zrak, ravno tako ga nahajamo v organskih stvareh. V našem, kakor tudi v živalskem truplu je dosti raztopljenega, kakor tudi že sterdenega apnika — v kervi in kosteh. Da so naše kosti terde, se imamo apniku zahvaliti. Kje se še apnik nahaja? N. Kaj dela, da so kosti terde? N. — Kako ga pa dobimo v se? N. —

Tudi take živali, ki nimajo kosti, ne morejo živeti brez apnenca. Polževa hišica je iz čistega apnenca. Polž stanuje toraj v apnenčevi koči. Iz česa je polževa hišica? N. — Rak, kakor tudi bisernice imajo iz ravno take tvarine svojo luščino. Kako neskončna je pač božja previdnost! — Kdo še tudi apnik potrebuje? N. —

Ravno tako pa tudi potrebujejo rastline svoj apnik. V vsaki bilki je nekoliko apnenca, koji stori, da so stebelka terda. Kaj še tudi apnenec ima? N. —

Če bi toraj nam, živalim ali rastlinam apnika manjkalo, ne mogli bi živeti. Zakaj nam je treba to vedeti, posebno pa kmetovalcu? Kdo apnik potrebuje? N. — Kaj bi se zgodilo, ko bi njivi apnika manjkalo? N. — O, kako dobro je, da se ga povsod in v taki obilici nahaja!

Ker je kapnik čist apnenec, žgati in uporabiti bi se znal ravno tako, kakor navadni apnik, a v to se ne uporablja, ker ga ni v tako mogočnih skladih in ker navadnega lažje dobimo. V kaj bi kapnik lahko uporabili? N. — (Tudi tega sem en kosec ožgal). Na tabli imamo še una vprašanja zapisana, a dostavimo še:

9. Kje se nahaja in kako se nareja? N. Apnik se nahaja skoraj v vsaki vodi (če je nasitena z ogljenčevo kislino), če ni predolgo zraku (kislecu) razpostavljena. Po vodi ga dobivamo mi in živali, kakor tudi rastline v se, ter pomaga zidati terde telesne dele. Če je razsoljen apnenec dalje časa zraku razpostavljen, se sterdi zopet v terd kamen (ker dobi ogljenčevo kislino).

10. Kako se uporablja? N. Kapnik bi se dal tako uporabiti kakor navadni apnik, ker je čist apnenec, a to se ne zgodi, ker ga je premalo. Tembolj pa ga (razsoljenega) uporabljamo mi, živali in rastline v zidanje terdih delov teles. Hočemo še enkrat vsa vprašanja ponoviti (težja so že izdelana) N. —

(Dalje prih.)

Slovniška obravnava v ljudski šoli.

Spisuje V. Jarc.

(Dalje.)

Rodivnik

stoji na vprašanje koga (čegav)? česa? (za besedicami iz, brez, od, do).

Posestvo mojega očeta je predano. Prosjak dobi košček kruha. Šivilja je kupila konec platna. Glava je del života. Ura je del dneva. Prešiči jedo iz korita. Žanjica ne more brez serpa žeti. Kosec lahko brez noža travnik pokosi. Berač gre od hiše do hiše; on prosi božjih darov. Poskusite v prejšnjih stavkih poiskati rodivnik; rodivnik se imenuje drugi sklon in se zaznamuje s številko 2.

207. Odgovarjajte sledečim vprašanjem! Česa si bolnik želi? Česa prosi beračica? Koga (česa) se tat boji? Česa živina ne jê? Česa te roparji ne morejo oropati? Česa se otrok kmalo naveliča? Česa tergovci ne prodajajo? Iz kakšnega lesa je vaša miza? Iz kakšne moke mati pečejo kruh? Iz česa se dela usnje? Iz česa se dela maslo? Iz česa se pletejo vervi? Koliko ur hodiš od doma do šole? Do kedaj se jabelka dozoriijo? Brez česa se more kuhati? Ali moreš brez žage žagati? Čegav del je perst? Čegav del je veja?

V izdelku zaznamujte sklone s številkami? N. pr. Beračica prosi peš⁴čico mo²ke. Naša miza je iz javorovega lesa.

208. Mesto rižice stavite rodivnik!

Suknja mojega — je suknena. Rogovi severnih — so vejati. Okna naše — so majhna. Les stare — je strohnjen. Perutnici planinskega — ste veliki. Lasje — so sivi. Blaže se je vse pregret — napil. Lončarji izdelujejo iz — posodo. Iz — se delajo podobe. Sita se pleto iz —. Gorniki tlačijo vino iz —. Brez — nemoremo živeti. Brez — se ne more hoditi. Tesar lahko brez —.

V izveršku zaznamujte sklone s številkami!

209. Prepišite 17 stavkov, v katerih se razven drugih sklonov nahaja tudi rodivnik.

210. Prepišcite berilo . . . in zaznamujte sklone s številkami (kolikor jih veste!)

211. Zapišite 15 stavkov, katerih se nahaja 1. 4. 3. sklon) kdo? kaj? komu?) N. pr. Delavec seka derva gospodinji.

212. Zapišite 15 stavkov, v katerih se nahaja 1. 3. 4. 5. sklon (kdo? komu? kaj? kjo?) Sklone zaznamujte s številkami! N. pr. Stric je moji s³stri kupil ru⁴to v Cel⁵ji.

213. Zapišite 15 stavkov razširjenih s 1. 4. in 6. sklonom! N. pr. Mati so hčerko sê šibo kaznovali. Dekle nalivajo vodo s korci.

214. Zapišite 15 stavkov, v katerih je 1. 2. 3. in 4. sklonu (kdo? čegav? komu? kaj?) N. pr. Hči mojega brata je dekletom pripovedovala povesti.

215. Zapišite 10 stavkov v prihodnjem času razširjenih s tremi poljubnim i skloni, zaznamujte pa sklone s številkami!

216. Poiščite iz berila . . . gole stavke ter jih zaporedoma na tablice zapišite!

217. Zapišite šest stavkov tako, da bo imel prvi en sklon; drugi stavek dva povoljna sklona; tretji tri i. t. d.

218. Vsledеčih stavkih zaznamujte sklone! Biba (polž mastni, ali tudi stekli polž) ima telo brez hiše. Bramor rastlinam korenine podjeda. Čížek zoblje semena. Kalin napravi gnjezdo v rogovilo mladega drevesa. Iz bakra se delajo denarji. Mokrota škoduje v jeseni setvi. Opica oponaša ljudi. Ključavničar je odperl vrata s ključem iz terdega železa. Ob strugi vaškega potoka pelje steza do ceste. Togota škoduje zdravju. Ugovor lažnjivega človeka nima veljave. Priroda priča človeku o mogočnosti dobrotljivega stvarnika. Umetnik iz mesta je posestniku zmalal znamenje pri cesti z najlepšimi barvami.

219. Prejšnjo nalogo izdelajte v prihodnjem času!

220. Kteri si upa največ razširjenih stavkov zapisati, v katerih se nahajajo vsi skloni! V izdelku sklone zaznamujte!

Skloni se po versti tako le imenujejo:

1. imenovavnik, ki stoji na vprašanje kdo? kaj?	
2. rodivnik	" " " " koga? česa čegav?
3. dajavnik	" " " " komu? čemu?
4. toživnik	" " " " koga? kaj?
5. mestnik	" " " " kje? pri kom? v čem?
6. druživnik	" " " " s kom? še čim?

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Južni Štajar. Mislim, da so tudi za Tebe prišli slabi časi, dragi Popotnik, ker si se tako muditi začel. Tvoji zvesti prijatelji so Te menda zapuščati in Ti palico čim dalje tem silneje izpodbijati začeli.*) Ne zameri jim, saj veš, da tudi njim žalostni časi pretijo. Ali Ti ni znano, da njim hočejo plače zmanjšati? Da in tega so se tako prestrašili, da že za naprej štedijo. Do sedaj bilo je na Spodnje Štajarskem 156 šol z 550 gld., 73 z 600 gld. plače, — prvega drugega plačilnega reda še omeniti ni vredno — na množini šol niso imeli prostega stanovanja. Ali se Ti ne dopade cvetlični vert, v katerem so si do sedaj vence vili. In koliko so se trudili, koliko denarja potrošili preden so prišli do — podučitelja! Ko so pa ponosno začeli šteti svoje prve zaslužene mesečne goldinarčke, kako so se prestrašili, ko so izvedeli, da jih naštejejo vsakemu prvemu pisaču več, kakor jim. Pa upanje ostane, čez dve leti, ktere jim z ogljem v dimnik zapišejo, napravili so iz kakih 17 predmetov precej težko skušnjo. Stem spričevalom postali so pravi podučitelji brez vsake pravice učiteljev in njih plača še ni ove navadnih pisačev dosegla! Viši priti se ne da, je vse že natlačeno, zopet se pravi: „poterpi!“ In voljno so terpeli, dokler

*) Do zdaj še ne!

se ni razširila čudna novica: „učitelji! plače vam bomo zmanjšali.“ Zakaj, to že tisti vedo, kateri imajo pravico kaj takega ukreniti. Čudno, da ubogega učitelja od vseh strani s takim očesom gledajo. Brez ozira na veliko odgovornost in dolžnosti, katere mu na rame navalijo, in na terjatve, katere se z njegovimi dohodki nikoli primerjati ne bode dale, naj bo v prihodnje še z znižanjem borne plače zadovoljen. Ali svojih 12 dolgih let, ko se po šolah vbija in težke skušnje dela, so tako malo vredna, da še končno celih 600 ali 550 gld. oziroma 50% in 80% od teh mirno do konca uživati ne sme? Štediti je treba, to je res. Pa Ti, dragi Popotnik! začneš gotovo pri suknji in ne pri niti, ktera jo skupaj derži. Sicer pa menda ne bo nobeden prebrisan mladenič v prihodnje več tako malo moder, da bi se posvetil stanu, v katerem mu bodo na stare dni težko zaslužene krajcarje mesto zvišali — še kratili. Kaj takega se dozda pod milim nebom še v nobednem drugem stanu ni zgodilo. Dosedanji učitelji so v britkih skušnjah že osiveli. Toževati jih mende ne boš slišal, k večjem bodo prosili, da se njim pusti sod, kakoršnega je imel nekdaž Dijogen, morebiti tudi, da se jim toliko stopi na stran, da jih vsaj ljubo solnce zastoni obsije; iz gole roke že davno pijejo, ker jim lesene kupice manjka.

Novice in druge stvari.

(**Skušnje učiteljske sposobnosti**) za narodne in meščanske učitelje se začnejo dne 26. septembra t. l. v Gradci. Prošnje radi teh izpitov naj se pošiljajo gospodu A. Rožek-u, sedanjemu direktorju izpraševalni komisiji, do 24. t. m.

(**Zaradi hudega kašlja**) se šole v Celji še le 1. oktobra začnejo.

(**Novi okrajni šolski sveti.**) Celje: gg. Jul. Pogačnik rudokopni direktor, J. Willner, nadzornik pri južni železnici, dr. E. Glančnik, odvetnik, vsi v Celji; Jos. Lenko, posestnik v št. Petru v savinjski dolini in Fr. Cattel tergovec v Vojniku. Kot zastopnika so si učitelji izvolili g. Lopan-a. — **Konjice**: gg. Ant. Stancer posestnik, dr. Lederer, odvetnik, Jan. Sutter posestnik, vsi v Konjicah; J. Kokol, posestnik v Ločah in Ant. Pučnik, teržan v Vitanjih. Zastopnik učiteljev je g. Dom. Serajnik, učitelj v Konjicah. — **Marnberg**: gg. Jul. pl. Gasteiger, Jos. Rudl, c. kr. notar, Stefan pl. Santa, Rud. Tomazi in Fr. Schober. — **Slovengradec**: gg. dr. Jos. Šuc, mestni župnik in deželni poslanec, Karol bar. Torezani, veleposestnik, Jan. Rogina, posestnik in župan v Podgorjih, Jan. Vivod, tergovec v Doliču in Miha Bošnar, posestnik v Šmartnu.

(**400.000 gld. bode južna železnica**) plačevala deželi štajarski dohodnjskega davka. Stem denarjem hoče deželni odbor, kakor „*Wiener landwirth. Zeitung*“ poroča, zopet podkovsko šolo v Gradci ustanoviti in na ondašnjem politehniku poduk v kmetijstvu in gozdarstvu vpeljati.

(**Železnica skoz libiško puščavo.**) Francoski inženirji so dobili ukaz, naj zmerijo železnico, ki bi zvezala najvažnejši afrikanski mesti Algier in

Cairo. Železnica bi se začela pri veliki luki Bizerta in deržala skozi Tunis, Suzo, Gabes in Tripolis,

(Naj višja stavba na svetu) bo Washingtonov spominek v Washingtonu, kateri bo meril visokosti 550'. Cheopova piramida meri 480', št. Peterska cerkev v Rimu 457', cerkev v Strassburgu 463', v Koloniji (Cöln) 524', št. Štefanski zvonik na Dunaji 441', cerkev sv. Pavla v Londonu 365', kápitól v Washingtonu 306', Bunker Hill-ov spominek 211', Washingtonov spominek v Baltimore 193'.

(Tertna uš) je na Francozkem 500.000 hektarov vinogradov čisto uničila in 450.000 hektarov hudo poškodovala. Zdaj razsaja v Gironde, naj boljšem vinskem kraju Francoske, kjer je od 172.000 hektarov vinogradov že 136.000 hektarov napadla in 20.000 čisto uničila. Amerikanske terte se baje tej pošasti še naj bolj vpirajo.

(Stari ljudje terdijo), da bo letos zgodaj in huda zima, ker je germič resje (erica) po hostah do verha poln cvetja. Bomo vidili, če bo res!

(Navadno se terdi), da učitelji naj večjo starost dosežejo. Do 120 let, ktere ima na herbtu Martin Bači v Visoki na Ogerskem, še pa vendar nobeden ni priplezal. Naj starejši ljudje se ne spominjajo, da bi bila Martina kedaj drugačnega vidili, kakor starega.

(V Pragi) je pogorelo krasno narodno gledišče, ktero so zidali trinajset let, in je več kot en milijon gold. stalo. Ta denar so nabirali trideset let. Še le letos bi se bilo imelo slovesno odpreti. Da ga zopet postavijo, nabirajo milodare. Vseh denarjev skupaj imajo danes že nad 800.000 gld. Presvitli cesar daroval je 20.000, cesarjevič Rudolf 5000 gld. Blagoserčne se kažejo plemenitaši, posestniki in tergovci, sploh pa je česki narod zaradi svoje požrtvovalnosti občudovanja vreden.

(Na Dunaji) poderla se je v sredi mesta velika hiša, ter nekaj ljudi zasula, nekaj ranila.

(Po narodnosti služilo) je l. 1878 v avstrivogerski armadi Lahov 0·9, Rumuncev 7·1, Magyarov 17·7, Nemcev 27·3, Slovanov 47⁰/₁₀₀ in sicer Slovencev 3·6, Hrvatov 4·6, Serbov 3·1, Rutenov 9, Poljakov 7·6, Čehov Moravcev in Slovakov 19·1⁰/₁₀₀.

(Realna gimnazija v Serajevu) je imela letos koncem leta 101 učenca. Največ je bilo Serbov (74) razen teh je obiskovalo gimnazijo 18 Špancev, 6 Nemcev, 2 Magyarov in 1 Francoz. Provizorni ravnatelj je bil dr. Iv. Coh, poleg njega pa še deset profesorjev.

(Šolstvo v vzhodni Rumeliji.) Iz od vshodno-rumelijske vlade izdane statistike razvidimo, da se je, odkar je dežela autonomna, 307 novih bulgarskih šol ustanovilo. Vseh bulgarskih šol v tej provinciji je 745, koje 50.311 učencev obiskuje. Otroci se v teh šolah, ki imajo navadno štiri pripravljevalne razrede uče katekizem, bolgarski jezik, aritmetiko, zgodovino, zemljepisje, prirodoznanstvo, lepopisje, petje in telovadbo. Vseh učiteljev je 983, učiteljic pa 127. Ker ima vzhodna Rumelija 573.000 bolgarskih prebivalcev, pride ena šola na vsakih 766 in eden učitelj na 508 prebivalcev.

(Na Mariborskem učiteljski) je letos 33 rednih pripravnikov in 8 eksternistov zrelostno skušnjo delalo. Izmed rednih napravilo jih je 31 (3 z odliko) izmed eksternistev so 3 reprobirani. Izmed rednih četrtošolcev je bilo 26 Slovencev in 7 Nemcev.

(Kedaj in zakaj se je začelo opoldne zvoniti?) Leta 1456 prikazala se je na nebu zvezda repatica. Ljudje so se silno bali, ker je nekdo prokoval, da se bo tega in tega dne ravno o poldne svet poderl. Prišel je strašen dan, prešlo strašno poldne, pa vse je ostalo pri starem. Za spomin je takratni papež zapovedal opoldne zvoniti, kar se še današnji dan verši.

Spremembe pri učiteljstvu.

(Na sp. Štajarskem:) G. Emerih Moritz, prov. podučitelj v Hrastniku, gđ. Marija Stopfer, prov. podučit. v Terbovljah; g. Janez Logar pride iz Hrastnika za zač. učitelja v Terbovlje; g. Franz Pečovnik za začasn. podučit. v Griže; Franz Koceli za začasn. poduč. v Frankolovo; g. Miha Levstik za začasn. učitelja v St. Mihal nad Mozirjem; g. Jernej Pavlič za začasn. poduč. v Šentjur pod Tabrom; Matevž Kavčič za začasn. poduč. v Šentvid pri Ponkvi; g. Janez Pirh za začasn. poduč. v Čadram; g. Anton Žagar za defin. učitelja v Gorico pri Mozirji; g. France Staufer za defin. učitelja pri sv. Katarini nad Terbovljem; g. Janez Reih za defin. učit. v Gomilsko. Za učiteljico ženskih ročnih del je imenovana gospd. Matilda Vergles za Šentjur in Gomilsko. G. Jak. Stvarnik se preseli iz Gomilskega v gornjo Rečico pri Laškem tergu. G. Šimon Erženjak postal je nadučitelj pri št. Petru blizu Radgone; g. Reibenschuh za podučitelja iz Slovengradca v Mozirje; g. Jernej Troha pride za učitelja iz Velenja v Terbunje. Razširile so se šole na Ptujskigori in pri sv. Križu blizu Ljutomera. — Na Kranjskem: G. Anton Leban, do zdaj druge verste nadučitelj na kamenski četvero-razrednici, je postal nadučitelj prve verste. Dozdanji učitelj na Nabrezini, g. Josip Hrovatin je imenovan druge verste nadučiteljem na sežanski četvero-razrednici. August Kleč, prov. učitelj pride iz Staregaterga pri Ložu na Rakek. Pomožna učitelja postaneta g. g. Henrik Likar v Godoviču in Ivan Žan v Rovtah. Bivša učiteljica v Planini gospd. Amalija Spoljarič pride na c. k. mornarsko ljudsko in meščansko šolo v Polo.

Šolsko blago

kakor tinto, kredo. gobe za brisanje prodajam naj boljše in najcenejše.

Franz Kapus,
tergovec v Celji.

Naznanilo.

Z dovoljenjem slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta se začne šola za šolsko leto 1881/82 na c. kr. gimnaziji v Celji 1. oktobra. Učenci se sprejemo 28. 29. in 30. septembra od 9 — 12 ure predpoldne v ravnateljevi pisarni; sprejemna skušnja za učencev prvega razreda bo 1. oktobra, za učence drugih razredov pa, kakor tudi ponavljavne skušnje bodo 30. septembra. Vse druge določbe se razvidijo in oznarila v gimnazijskem poslopji.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo v Celji, 13. septembra 1881.

Književno naznanilo

P. n. naročnikom pomožne knjige „Prvi poduk“ naznanjam, da pride na svitlo v kratkem pri **Kleinmayru in Bambergu** v Ljubljani. — Ob enem si dovoljujem po sledeči **znižani** ceni priporočevati svoje **pisanke** (1·15 fl. na debelo — z zemljevidi in in brez njih), **risanke** (po 3 gld., manjša oblika 2·50) in **knjige**: domovinoslovje (8), zgodovino (10), zemljepis 1. natisa (10), zemljepis 2. nas. (26), geometrijo (24), pripovedi iz zgodovine Štajerske (8), malo fiziko (23), prirodopis (56), gospodinjstvo (30) in fiziko s kemijo (60 kr.)

Lapajne v Kerškem.

Podučiteljska služba

na ljudski šoli v **Hrastniku**, 3. plačilnega reda, se razpisuje v nameščenje.

Prosilci za to službo, kateri morajo biti slovenskega jezika popolnoma zmožni, naj vložijo svoje prošnje v štirih tednih.

Okrajni šolski svet u Laškem, 22. avgusta 1881.

Predsednik;

Haas l. r.